

2016

NEW

**Part—I 3-Tier**

**SANSKRIT**

**PAPER—I**

*Full Marks : 90*

*Time : 3 Hours*

*The figures in the right hand margin indicate full marks.*

*Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. यथेच्छं प्रश्नस्य एकस्य उत्तरं प्रदेयम् — 10  
ये कोन एकटि प्रश्नेर उत्तर दाओः  
a) ‘महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति’—  
मनुसंहितायाः सप्तमाध्यायम् अबलम्ब्या उक्तेः याथार्थ्यस्य निरूपणं  
क्रियताम् ।  
‘महती देवता ह्येषा नररूपेन तिष्ठति’— मनुसंहितार सप्तम अध्याय  
अबलम्बने उक्तिर याथार्थ्य निरूपण कर ।

(Turn Over)

b) दुर्गः कतिविधः ? सम्पूर्ण विवरणं दीयताम् ? तेषां मध्ये कः दुर्गः श्रेष्ठः ?  
दुर्गकृतप्रकार ? सम्पूर्णविवरण दाओ । तादेव मध्ये कोन् दुर्गाटि श्रेष्ठ ?

2. कस्याप्येकस्य इलोकस्य व्याख्या कार्या –

7

ये कोन एकाटि श्लोकेन व्याख्या कर -

- a) स राजा पुरुषो दण्डः स नेता शासिता च सः।
- b) चतुर्णामाश्रमाणाञ्च धर्मस्थ प्रतिभूः स्मृतः ॥

3. अधोलिखितेषु प्रश्नचतुष्टयस्योत्तरं प्रदेयम् –

2×4

निम्नलिखित प्रश्नालिर मध्ये ये कोन चाराटि प्रश्नेन उत्तर दाओ :

- a) किमथ राजा 'महती देवता' इति उच्यते ?  
राजाके 'महती देवता' केन बला हय ?
- b) राजः कर्तव्यं किम्?  
राजार कर्तव्य कि ?
- c) मात्-स्यन्यायः कः ?  
मांस्यन्याय कि ?
- d) 'तौर्यत्रिक' शब्दस्य अर्थः किम् ?  
'तौर्यत्रिक' शब्देर अर्थ कि ?
- e) कीदृशी कन्या राजा विवाहनीया ?  
राजा कीरूप कन्याके विवाह करवेन ?
- f) युद्धे कीदृशस्य अस्त्रस्य व्यवहारः निषिद्धः ?  
सूक्ष्मे कीरूप अस्त्रेर व्यवहार निषिद्ध ?

4. यथेच्छं प्रश्नस्य एकस्य उत्तरं प्रदेयम् — 10  
 ये कोन एकटि प्रश्नेर उत्तर दाओः  
 a) ‘‘दिने दिने सा परिवर्धमाना’’—इति वक्तव्यानुसारेण पार्वत्याः  
 देहसौन्दर्यस्य वर्णना दीयताम् ।  
 ‘‘दिने दिने सा परिवर्धमाना’’—एই बक्तव्य अनुसारे पार्वतीর दैहिक  
 सौन्दर्येर बर्नना दाओ ।  
 b) ‘कुमारसम्भवम्’ इति महाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य विषयवस्तु वर्णनां  
 कुरु ।  
 ‘कुमारसभ्व’ महाकाव्येर प्रथम सर्गेर विषयवस्तु वर्णना कर ।
5. कस्याप्येकस्य श्लोकस्य व्याख्या कार्या — 7  
 ये कोन एकटि श्लोकेर व्याख्या कर ।  
 a) दिवाकराद्रक्षति यो गुहासु लीनं दिवाभीतामिवाधकारम् ।  
 क्षुद्रेऽपि नूनं शरणं प्रपन्ने ममत्वमुच्चैः शिरसां सतीव ॥  
 b) चन्द्रंगता पद्मगुणान्न भुड्कते पद्माश्रिता चान्द्रमसीमभिरुद्याम् ।  
 उमामुखन्तुप्रदिपद्य लीला द्विसंश्रयां प्रीतिमवाण लक्ष्मीः ॥॥
6. प्रश्नचतुष्प्रातिपद्योन्नरं प्रदेयम् — 2x4  
 ये कोन चाराटि प्रश्नेर उत्तर दाओः  
 a) किमर्थं हिमालयः पृथिव्याः ‘मानदण्ड’ इति उच्यते?  
 हिमालयके केन पृथिवीर ‘मानदण्ड’ बना हय ।

- b) 'कुमारसभवम्' इति महाकाव्यस्य कयोश्चित् द्वयोः टीकाकारयोः  
नाम लिख्यताम् ।  
कुमारसभव महाकाब्येर ये कोन दूजन टीकाकारेर नाम लेख
- c) 'कुमारसभवम्' इति शब्दस्य अर्थः कः?  
'कुमारसभव' शब्दটির অর্থকি ?
- d) 'दिवकरात् रक्षति सः'—कः कं किमर्थं दिवाकरात् रक्षति?  
'দিবাকরাত্ রক্ষতি সঃ'- কে কাকে কেন দিবাদারথেকে রক্ষা করেন ?
- e) 'पार्वत्याः जन्मदिवसः' कीदृशः आसीत् ?  
পার্বতীর জন্মদিনটি কেমন ছিল ?
- f) किराता कीदृशांस्य पवनस्य उपभोगं कृतबन्तः  
কিরাতেরা কীরুপ বায়ু উপভোগ করতো ?

7. यथेच्छं पञ्चानां रूपणि लिख्यन्ताम् -

1×5

যে কোন পাঁচটির শৰুরূপ লেখ :— iा

- a) नदी in तृतीया बहुवचन  
b) श्रीमत् in षष्ठी एকবচন  
c) मातृ in षष्ठी बহুবচন  
d) साधु in तृतीया एকবচন  
e) अस्मद् in पञ्चमीबहुवচন  
f) तद् (কলী) in प্রথমা बহुवচন  
g) गुणिन् in तृतीया एকবচন

8. यथेच्छं पञ्चानां रूपाणि लिङ्ग्यन्ताम् —

ये कोन पाँचट्रिर धातुरूप लेख :-

- a)  $\sqrt{\text{भू}}$  — लृद् उत्तमपुरुष द्विवचन ।
- b)  $\sqrt{\text{हन्}}$  — लोट् मध्यपुरुष बहुवचन ।
- c)  $\sqrt{\text{अस्}}$  — लड् उत्तमपुरुष बहुवचन ।
- d)  $\sqrt{\text{भी}}$  — लट् प्रथमपुरुष एकवचन
- e)  $\sqrt{\text{स्त्री}}$  — लट् मध्यमपुरुष द्विवचन
- f)  $\sqrt{\text{सिव्}}$  — विधिलिङ्ग् प्रथमपुरुष एकवचन
- g)  $\sqrt{\text{कृ}}$  — लोट् मध्यमपुरुष बहुवचन
- g)  $\sqrt{\text{पर्}}$  — लृद् प्रथमपुरुष बहुवचन

9. यथेष्टं चतुष्टयस्य सन्धिविधानं क्रियताम् —

ये कोन चारट्रिर धातुरूप लेख :-

- a) पौ+अकः ।
- b) तौ+एव ।
- c) मनस्+ईषा ।
- d) मु+आगतम् ।

- e) गो+अक्षः ।
- f) मधु+ऋते ।
- g) लते+एते ।
10. यथेच्छं पदद्वयस्य व्यासवाक्येन सह समासस्य नाम लिख्यताम् –  $2 \times 2$   
ये कोन दूषि पदेर व्यासवाक्य सह समासेर नाम लेख :-
- i) i) निर्मलिकम् ।
- ii) चक्रपाणिः ।
- iii) केशाकेशि ।
- iv) राजपुरुषः ।
- v) निष्परेखाङ्कितेषु यथेच्छं विभक्तिनिर्णयं अनुष्टुप्यस्य कुरु –  $1 \times 4$   
निष्परेखाङ्कित ये कोन चाराटि पदेर विभक्ति निर्णय कर -
- i) अलं विवादेन ।
- ii) मूर्ये उदिते पदां प्रकाशते ।
- iii) द्रुःख्येन रोदिति वाला ।
- iv) अश्वः द्रुतं धावति ।
- v) सर्पान् विभेति वालकः ।
- vi) प्रभुः भूत्यम् अभिकृष्यन्ति ।
- vii) द्रुग्यायै नमः ।

- c) अधस्तनेषु यथेच्छं चतुष्प्रयस्य सिद्धरूपं लिख्यताम् — 1×4
- निम्नलिखित ये कोन चारटि सिद्धरूप लेख —
- i) उप-गम्+ल्यप् . . . . . ii) स्था+शानच् ।
  - iii) हन्+शात् . . . . . iv) युवन्+डीप ।
  - v) भृ+क्यप् . . . . . vi) गङ्गा+ठक् ।
  - vii) अधि+इ+शानच् ।
- d) अधस्तनेषु यथेच्छं चतुष्प्रयम् एकशब्देन प्रकाशयताम् — 1×4
- निम्नलिखित ये कोन चारटिर एककथाय प्रकाश करः
- i) पुनः पुनः नृत्यति ।
  - ii) पिता इव आचरति ।
  - iii) दशरथस्य अपत्यं पुमान् ।
  - iv) शाल्वं करोति ।
  - v) यवनस्य लिपिः ।
  - vi) आचार्यस्य पत्नी
  - vii) प्रियं वदति या सा
11. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च अनुवादः क्रियताम् — 10
- संस्कृतभाषाय एवं देवनागरी लिपिते अनुवाद कर —
- पुराकाले बोधिसत्त्वकोशलदेशे कोन एक ब्राह्मणकुले जन्मग्रहण करेन ।  
 ताँर तिनटि कन्या छिल । तादेर बिबाहेर पूर्वेहि तिनि परलोक गमन  
 करेन । परजन्म तिनि स्फर्हिंस हय्ये हिमालय प्रदेशेर कोन सरोबरे बास  
 करते लागलेन । किञ्च ताँर पूर्व जन्मेर स्त्रिविनष्ट हय्यनि ।

Long ago, Bodhisttava was born in a Brahmin family in the province of Kosala. He had three daughters. He passed away before their marriage. He became a golden swan in the next birth and lived in a certain lake in the province of the Himalayas. But the memory of his antinatal existence was not lost.

**Or,**

ছাত্ররাই আমাদের দেশের ভবিষ্যৎ আশা ও শক্তি। তারা তাদের সময় ও শক্তিকে কিভাবে ব্যয় করবে তার উপরেই অনেক কিছু নির্ভরশীল। জ্ঞান অভিজ্ঞতা ও শিক্ষা তাদের অর্জন করতে হবে। তাদের বৃথা শক্তিশক্ষয় হয়ে উত্তি নয়। যথাসন্তুষ্ট রাজনীতি থেকে তাদের দূরে থাকতে হবে।

Students are the future hope and strength of our country. Much depend on how they spend their time and energy. They have to acquire knowledge and experiences and wisdom they should not waste their energies in vain. They should be away from politics as far as possible.

— o —